

ધોરણ : 4

પાઠ : 16

પર્યાવરણ

કામનો મહિનો

Sem : 2

સ્વ-અધ્યયનપોથી સોલ્યુશન

પ્રશ્ન ૧. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(૧) મને ઓળખીને કહો મારો માળો ક્યાં હશે?

➤ કબૂતર તેનો મળો થોરના કાંટાઓમાં અથવા મહેંદીની વાડમાં તથા ઘણી વખત જૂના અને ઉજ્જડ મકાનોમાં અને ફૂવાઓમાં બનાવે છે.

(૨) પક્ષી માળો કેમ બનાવતા હશે?

➤ પક્ષીઓ ઈંડા મૂકવા અને બચ્ચાંની સુરક્ષા માટે માળો બનાવે છે.

(3) મોર કરતાં કદમાં મોટા પક્ષીઓનાં નામ જણાવો.

➤ મોર કરતાં કદમાં મોટા પક્ષીઓ શાહમૃગ, સારસ વગેરે છે.

પ્રશ્ન ૨. મને ઓળખો.

(૧) હું પાંદડા સીવીને માળો બનાવું છું.

➤ દરજીડો

(૨) મને ઓળખો : મારો માળો આવો છે.

➤ સુગરી

(૩) મારો માળો થોરના કાંટાઓમાં અથવા મહેંદીની વાડમાં જોવા મળે છે.

➤ કબૂતર

(૪) મારો માળો ઝાડની ટોચ પર ઊંચે હોય છે.

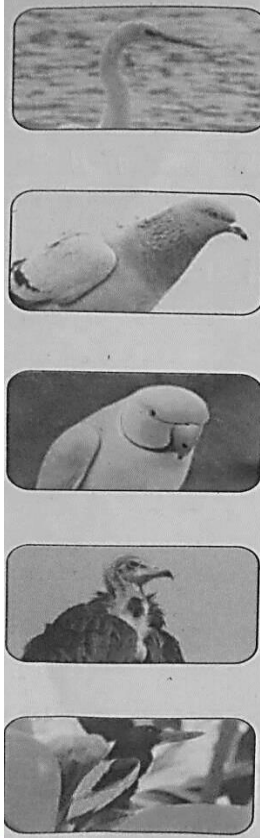
➤ કાગડો

(૫) મને ઓળખો : મારો માળો પાણીમાં જોવા મળે છે.

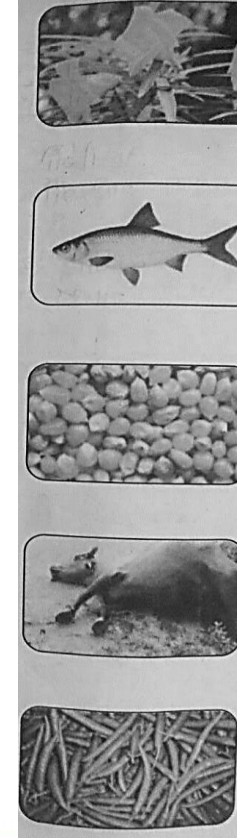
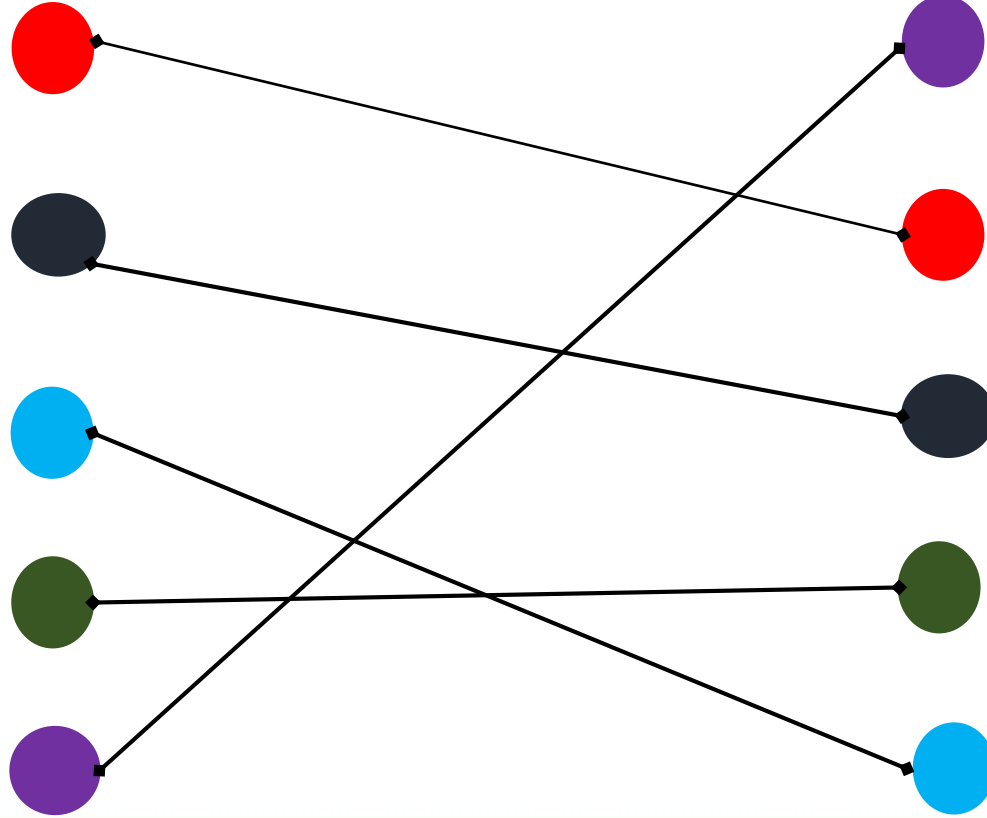
➤ બતક

પ્રશ્ન ૩. જુદા-જુદા રંગનો ઉપયોગ કરી ઉદાહરણ મુજબ જોડકાં જોડો.

ચાંચ

ચાંચના ઉપયોગ વડે લેવાતો ખોરાક

પ્રશ્ન ૪. ચિત્રમાં આપેલાં પક્ષીઓ વિશે માગ્યા મુજબ લખો.

નામ : લક્કડખોદ

વિશેષતા : ચાંચ વડે વૃક્ષના થડમાં કાણું પાડી માળો બનાવે છે.

અન્ય વિગત : પક્ષીઓમાં લક્કડખોદ અનોખું છે. માત્ર ૩ થી ૪ ઇંચ લાંબુ નાનકડું પક્ષી એક સેકન્ડમાં ચાંચ વડે ૨૦ વખત પ્રહાર કરે છે. વિશ્વમાં લગભગ ૧૮૦ જાતનાં લક્કડખોદ જોવા મળે છે. તેની જીભ લાંબી હોય છે. લક્કડખોદના પગ મજબૂત હોય છે.

નામ : દેવચકલી

વિશેષતા : દેવચકલીનો માળો નરમ ડાળીઓ, મૂળ, ઊંન, વાળ
અને પીંજેલા રૂ માંથી બનેલો હોય છે.

અન્ય વિગત : દેવચકલી એક નાનું સ્ફૂર્તિલું પક્ષી છે. તેને સ્થાનિક
ભાષામાં કાળીદેવી તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે
છે. કદમાં ચકલી કરતાં ખાસ મોટું હોતું નથી,
નરનો રંગ કાળો પણ અંદર ભૂરી છાપવાળો હોય
છે. ગુજરાત તથા ભારતમાં બધેજ બાંગ્લાદેશ,
નેપાળ, પાકિસ્તાન, શ્રીલંકા વગેરે દેશોમાં જોવા
મળે છે.

નામ : ગરુડ

વિશેષતા : તે પોતાની શિકાર કરવાની વિશિષ્ટ રીત માટે પ્રખ્યાત છે.

અન્ય વિગત : ગરુડ તેની ચાંચનો ઉપયોગ માંસ ફાડવા અને ખાવા માટે કરે છે. ગરુડ એ એક મોટા કદનું પક્ષી છે. સૌથી વધુ લગભગ ૬૦ કરતાં વધારે પ્રજાતિઓ યુરેશિયા ખાતે અને આફ્રિકા ખાતે જોવા મળે છે.

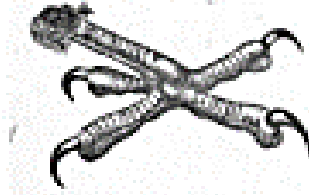
પ્રશ્ન પ. નીચેના જેવા પગ ધરાવતાં પક્ષીના નામ લખો.

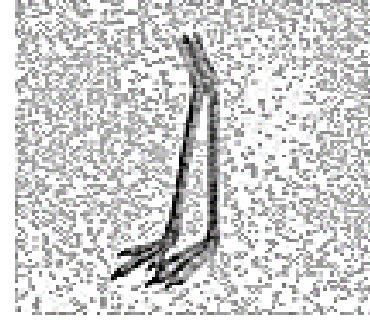
બાજ, સમડી

બતક

કંસારો

ટીટોડો

કબૂતર

પ્રશ્ન ૬. કોઈ પણ બે પક્ષી વિશે જોડકણાં લખો.

(૧) ચાંચ મારી ખૂબ તીણી છે.

ચાંચની સોય જ વાપરું છું.

પાંદડા સીવી ઘર બનાવું,

હું અનોખુ પંખી કહેવાઉં.

લખો હું કોણ છું:

દરજોડો

(૨) ઝાડના થડને કાણું કરું,
છુપાયેલા કીડાથી પેટ ભરું,
આખો દિવસ ટક...ટક...કરું,
લાકડું ખોદવાનું હું કામ કરું,
લખો હું કોણ છું:

લક્ષ્મણોદ, કંસારો

પ્રશ્ન ૭. નીચેના પ્રાણીઓના દાંત અને તેના ઉપયોગ વિશે લખો.

ખિસકોલી

- ખિસકોલીના આગળના દાંત આજીવન વધ્યા કરે છે. તેમણે તેમના લાંબા થયેલા દાંત વડે વસ્તુઓ કોતરવાની હોય છે.

વાઘ

- વાઘના દાંત લાંબા અને તીક્ષ્ણ હોય છે. જેની મદદથી તે શિકારને સરળતાથી પકડી શકે છે, ફાડી શકે છે અને ટુકડાઓ કરી શકે છે.

ભેંસ

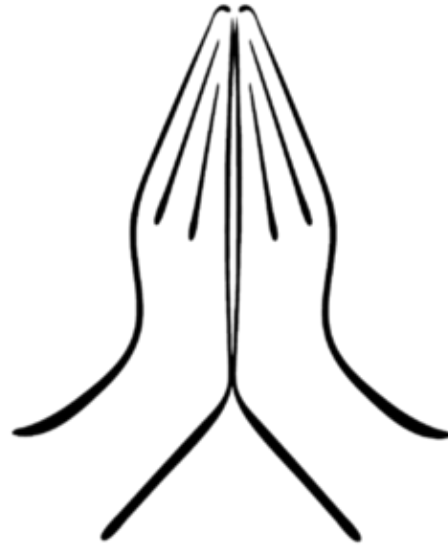
➤ ભેંસના આગળના દાંત ઘાસ કાપવા માટે હોય છે. બાજુ પરના દાંત ઘાસ ચાવવા માટે મોટા અને સપાટ હોય છે.

સાપ

- સાંપને વાંકા તીક્ષ્ણ દાંત હોય છે. પરંતુ તે પોતાનો ખોરાક ચાવતા નથી. સાપ પોતાનો ખોરાક આખેઆખો જ ગળી જાય છે.

Thanks

For watching